

Yttrande

Datum
2020-09-28Dnr
KFM 15142-2020Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm**Ökad trygghet för visseblåsare (SOU 2020:38)**

A2020/01490/ARM

Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) anser att det är viktigt att det finns fungerande rapporteringskanaler och skydd för visseblåsare. Vid genomförandet av visseblåsardirektivet¹ är det centralt att detta implementeras så att detta uppnås samtidigt som det inte medför en omotiverad administrativ börda för myndigheterna. Den föreslagna implementeringen måste stödja en effektiv och ändamålsenlig tillämpning vid myndigheter med vitt skilda uppdrag och förutsättningar.

I det följande redovisas Kronofogdens synpunkter på utredningens förslag. Kronofogden lämnar inledningsvis vissa generella synpunkter på förslag som myndigheten bedömer innebär en allt för detaljerad styrning av myndigheternas arbetsätt med interna myndighetsärenden. Därefter lämnar Kronofogden vissa synpunkter på förslag som Kronofogden anser går utöver direktivets minimikrav och som är omotiverat administrativt belastande för myndigheter. Det lämnas också synpunkter på förslag som kan ge upphov till tillämpningssvårigheter. Berörd del i betänkandet anges i respektive rubrik.

Förslagen innebär en alltför detaljerad styrning av myndigheternas arbetsätt med interna myndighetsärenden (uppgiftsskyldighet, 7.16, legaldefinition av uppföljningsärende, 7.19, och tillgång till personuppgifter, 10.5.12)

Kronofogden avstyrker utredningens förslag om uppgiftsskyldighet, legaldefinition av uppföljningsärende och tillgång till personuppgifter eftersom dessa alltför detaljerat styr myndighetens arbetsätt med interna myndighetsärenden.

Att i lagstiftning styra myndigheters arbetsätt med interna myndighetsärenden på det sätt som föreslås framstår som en främmande rättslig figur som överensstämmer dåligt med den svenska statsförvaltningens styrmodell. Förslagen försvårar en anpassning av internutredningsverksamheten till de faktiska förutsättningar och behov som finns vid de olika myndigheterna och kan leda till såväl ett sämre resultat som verka kostnadsdrivande.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1936 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten

Yttrande

Datum
2020-09-28Dnr
KFM 15142-2020

Ett exempel är att utredningen har utformat förslaget avseende visseblåsarfunktionen utifrån att denna utgör en självständig verksamhetsgren i förhållande till övriga delar av myndigheten. Utredningen föreslår därför b.l.a. en uppgiftsskyldighet i förhållande till funktionen. Vid vissa myndigheter behöver funktionen sannolikt ha denna ställning. Många myndigheter är däremot organiserade så att olika verksamhetsgrenar, med undantag för personalansvarsnämnden, inte är självständiga i förhållande till varandra enligt 8 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen. Internutredningsverksamheten är då utifrån resurser och behov en integrerad del av myndighetens generella stöd- och styrfunktioner. Genom bestämmelser i registerförfattningar och principer om uppgiftsminimering enligt EU:s dataskyddsförordning² sprids inte uppgifter till andra medarbetare än de som behöver uppgifterna för sitt arbete. Internutredningsfunktionens arbete kan alltså säkerställas även i dessa fall. Utredningens förslag skapar här endast en omotiverad administrativ börda för många myndigheter.

Enligt Kronofogdens uppfattning är det viktigt att kraven på internutredningsverksamheten tydligt framgår av lagtexten, medan den faktiska uppbyggnaden av denna i första hand bör regleras i myndighetsinstruktioner eller överlåtas till myndigheterna.

Den föreslagna detaljerade regleringen bygger på utredningens tolkning av direktivets krav på opartiskhet och oberoende. Innebörden av kravet är redan enligt utredningen osäker. Kronofogden är tveksam till de långtgående slutsatserna och anser att direktivets krav i dessa delar bör analyseras ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Samma personer som föreslås omfattas av lagens skydd ska ha tillgång till de interna rapporteringskanalerna (avsnitt 7.9 [s. 284–287])

Enligt Kronofogden bör kraven på vilka som ska ha tillgång till de interna rapporteringskanalerna följa direktivets krav och denna grupp bör inte utvidgas ytterligare. Det innebär att arbetsgivares interna rapporteringskanaler bör vara tillgängliga endast för rapportering från en rapporterende person som är arbetstagare hos den aktuella arbetsgivaren.

Kronofogden delar inte utredningens bedömning att den ökade administrativa bördan till följd av det föreslagna överskjutande införlivandet av direktivet kommer att vara begränsad. Vissa av de personkategorier som föreslås ha möjlighet att rapportera om missförhållanden har inte naturligt tillgång till

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG

YttrandeDatum
2020-09-28Dnr
KFM 15142-2020

myndighetens intranät etc. Det bör därför istället vara upp till myndigheten att själv bedöma om även denna personkategori ska få tillgång till de interna rapporteringskanalerna eller om de ska ges möjlighet att rapportera missförhållanden på ett annat sätt.

Bekräftelse av mottagande av rapport (avsnitt 7.12)

Kronofogden avstyrker förslaget i den del det gäller undantag från återkoppling. Förslaget grundas inte på krav i direktivet utan på utredningens bedömning om risker med att mottagandet bekräftas. De risker som utredningen har pekat på kan enligt Kronofogdens bedömning hanteras fullt ut genom bl.a. tekniska lösningar.

Dokumentation som beskriver de interna rapporteringskanalerna och förfarandena (avsnitt 7.15)

Kronofogden avstyrker utredningens förslag om lagkrav på att myndigheter skriftligen ska dokumentera sina interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning. Kravet följer inte av direktivet och frågan om denna dokumentation bör i första hand regleras i myndighetsinstruktioner eller överlåtas till myndigheterna.

Sekretess för uppgifter genom vilka en person kan identifieras i ett uppföljningsärende (9.2.1)

För att undvika tillämpningssvårigheter bör det enligt Kronofogden utvecklas hur sekretesskyddet förhåller sig till det materiella skydd som följer av den nya lagen. Detta gäller de fall där det visar sig att en person som rapporterat i den interna rapporteringskanalen inte uppfyller kraven för att omfattas av den nya lagens skydd. Ska det då inte heller anses finnas ett ärende om uppföljning?

Dokumentation (11.3)

Enligt Kronofogdens uppfattning bör frågan om bestämmelserna i 27 § förvaltningslagen räcker för att uppfylla direktivets krav i fråga om myndigheters dokumentationsskyldighet bli föremål för ytterligare analys. De mer omfattande dokumentationskrav som följer av förslaget kan enligt Kronofogdens uppfattning innebära en omotiverad administrativ börda.

Det här beslutet har fattats av rikskronofogde Christina Gellerbrant Hagberg. Verksjurist Johanna Edner har föredragit ärendet. I den slutliga handläggningen har även biträdande rikskronofogden Cecilia Hegethorn Mogensen, produktionsdirektör Eva Carlquist, ekonomidirektör Mattias Román, it-direktör Johan Acharius, hr-direktör Maria Johansson och rättschef Ulrika Lindén deltagit. Med stöd av Kronofogdens beslut om åtgärder för att motverka spridning av det nya Coronaviruset undertecknas beslutet inte.

YttrandeDatum
2020-09-28Dnr
KFM 15142-2020

Christina Gellerbrant Hagberg

Johanna Edner